

Opatówko kiedyś i dziś...
Historia i dzieje współczesne
miejscowości.

Opatówko kiedyś i dziś...
Historia i dzieje współczesne
miejscowości.

Część historyczna – na podstawie opracowania
Jakuba Mrozka.

Zespół redakcyjny:
Krystyna Jagodzińska, Marta Owczarzak-Borczech, Dorota Stangreciak.

Korekta językowa i historyczna:
Krystyna Jagodzińska, Jerzy Osypiuk.

Skład i opracowanie graficzne:
Radosław Dankowski.

Źródła zdjęć:
archiwum rodzinne Anny Nowickiej,
opracowanie Jakuba Mrozka,
kronika parafialna,
archiwum Gminy Nekla,
zdjęcia lotnicze autorstwa Krzysztofa Marka Nowaka.

Przedmowa

Funkcjonowanie społeczności lokalnych opiera się przede wszystkim na sprawach egzystencjalnych, pokonywaniu codziennych trudności i planowaniu przyszłości. Warto w tym procesie świadomie korzystać z doświadczeń minionych pokoleń, które mogą być drogowskazem do budowania dobrej przyszłości. Ilustrują to słowa Cypriana Norwida *Aby mierzyć drogę przyszłą, trzeba wiedzieć skąd się wyszło*.

Dobrze się stało, że aktywni mieszkańcy parafii w Opatówku postanowili przypomnieć historię tej parafii i miejscowości. Okazją do tego stała się przypadająca w 2020 roku 950. rocznica pierwszej pisanej wzmianki historycznej o Opatówku.

Autorzy publikacji „Opatówko kiedyś i dziś...” z kronikarską precyzją odtwarzają najstarsze dzieje parafii i miejscowości, historię fundacji kościoła parafialnego, zabytkowe wyposażenie świątyni, nazwiska księży pracujących w parafii od XIX w., tragiczne wydarzenia na terenie parafii w okresie II wojny światowej, jak również jej powojenne losy. Znaczące miejsce zajmuje kronikarski opis starań poszczególnych proboszczów i parafian w czasach współczesnych w zakresie przywracania należytego stanu technicznego zabytkowej świątyni, aby mogła służyć kolejnym pokoleniom przez długie lata. Ten zbiorowy wysiłek społeczności parafialnej jest świadectwem właściwego rozumienia roli, jaką odgrywa dobro wspólne - kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Umiejętność integracji parafian i ich odpowiedź na zaproszenie do wspólnego działania, skrupulatnie opisana w tej bogato ilustrowanej publikacji, dobrze świadczy o wspólnotocie parafialnej Opatówka.

Jerzy Osypiuk
Nekielskie Stowarzyszenie Kulturalne

Spis treści:

 Opatówko „niegdyś” – historia miejscowości	05
Położenie geograficzne i etymologia nazwy wsi Opatówko	05
Historia wsi oraz parafii pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej	08
 Mieszkańcy Opatówka	10
Mord w Małej Górcie	12
Opatówko po II wojnie światowej	15
Sołtysi	16
Proboszczowie	17
 Ważne miejsca	19
Kościół pw św. Katarzyny Aleksandryjskiej	19
Patronka kościoła w Opatówku św. Katarzyna Aleksandryjska	36
Majątek w Opatówku	37
Krzyże i figury przydrożne	40
Tablica upamiętniająca 950. Rocznicę pierwszej historycznej wzmianki o Opatówku	43
Szlak rowerowy i rajd „Śladami Osadnictwa Olęderskiego”	44
Tor motocrossowy „MAGIERA”	46
 Opatówko „dziś”	47
Plac zabaw w Opatówku	47
Świetlica środowiskowa	48
Rodzinne Festyny Parafialne	49
Kalendarz parafialny	51
Otwarty Plener Malarski	52
Babia Góra	52

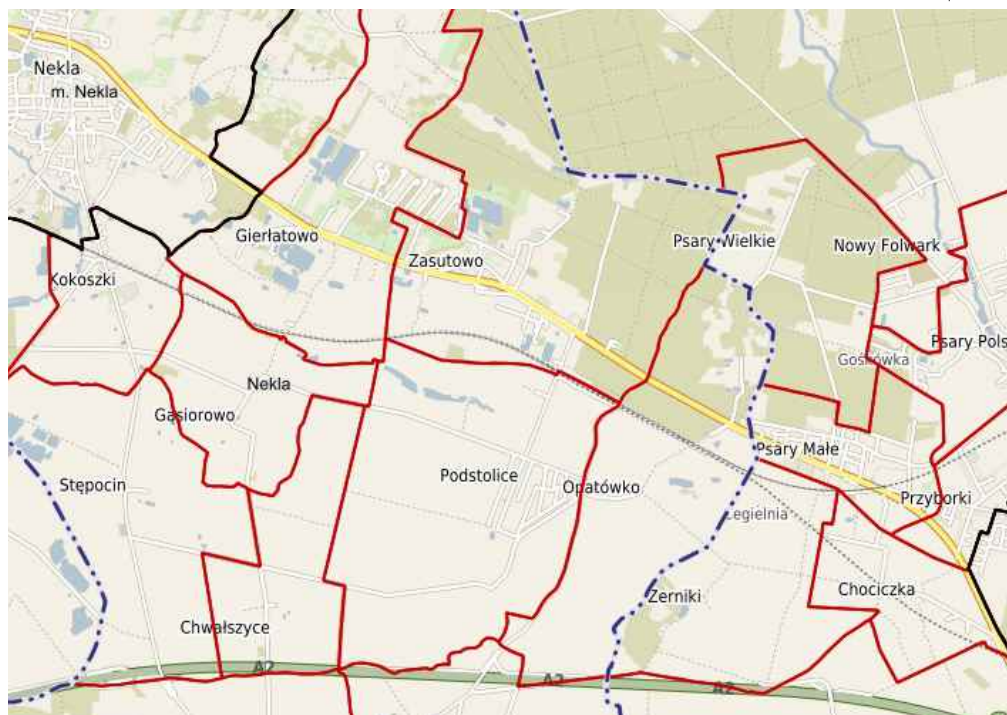
Opatówko „niegdyś” - historia miejscowości

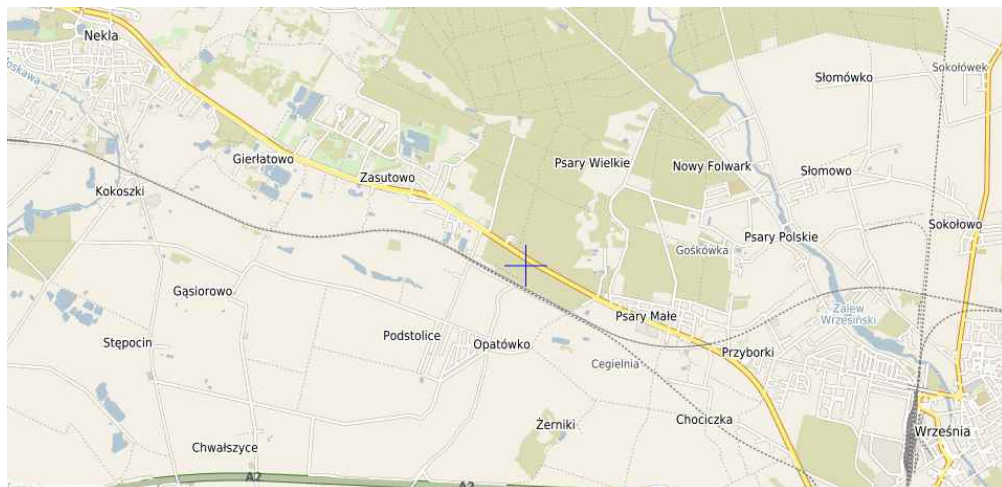
Rok 2020 jest dla wsi Opatówko rokiem jubileuszowym. Jest on związany z pojawieniem się w wieku XI pierwszego w historii zapisu o tej miejscowości, kiedy to władający nim ród Awdańców przekazał ją klasztorowi oo. Benedyktynów w Lubiniu – wydarzenie to miało miejsce w roku 1070. Powstała w tym czasie miejscowa wspólnota kościelna rozwijała się do czasów współczesnych. Ludność wsi, a zarazem parafii w Opatówku, to jedna z najstarszych społeczności w regionie. Liczy ponad 950 lat.

Położenie geograficzne i etymologia nazwy wsi Opatówko

Wieś Opatówko leży w środkowej Wielkopolsce, we wschodniej części gminy Nekla w powiecie wrzesińskim. Od centrum ośrodka gminnego w Nekli oddalona jest o 7 km, natomiast od ośrodka powiatowego we Wrześni – 10 km.

Położenie wsi Opatówko

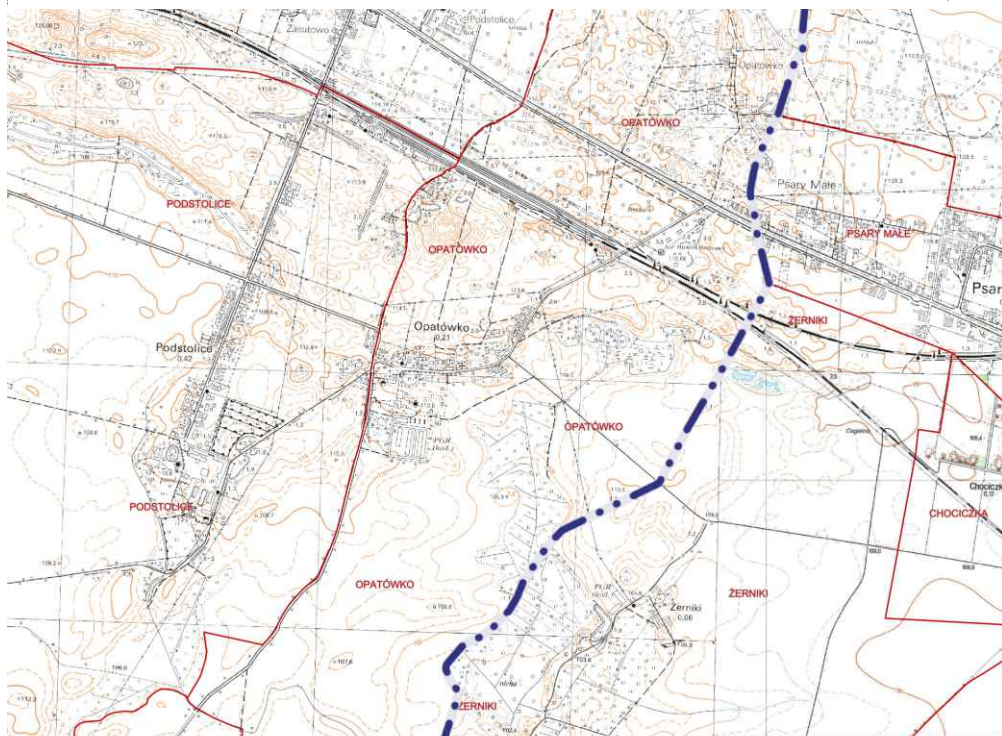

Położenie wsi Opatówko

Opatówko położone jest na Równinie Wrzesińskiej. Z tego miejsca, z bagien zwanych przed wiekami Rudniami, położonych pomiędzy Opatówkiem a Żernikami, wypływa struga Żeleźnica. Dzisiaj potocznie znana jest pod nazwą Bardzianka. Płyne ona od Opatówka przez Żerniki do Barda, a dalej przez Murzynowo Kościelne, Brzeziny, Szlachcin, Pierzchno i wpada do rzeki Moskawy. Dawniej ta struga stanowiła granicę między powiatem średzkim a wrzesińskim, a dziś pomiędzy gminą Nekla i gminą Wrzesnia.

Opatówko

Nazwa miejscowości wielokrotnie zmieniała swoją formę. Pierwotnie wieś ta nazywana była Osiekiem, co tłumaczy się jako umocnienie obronne w lesie. W XI wieku była wzorem dla innych w okolicy piastowskiego Giecza. Około 1070 r. wieś wraz z innymi pobliskimi miejscowościami została przekazana opatowi klasztoru oo. Benedyktynów w Lubiniu. Najprawdopodobniej od tego czasu, wieś zwana Osiekiem przyjęła nazwę Opatów od tytułu właściciela – opata. Nazwa ta później ewaluowała. Znalezione nam zapisy podają kolejno: w roku 1258 – Opathovo, w 1408 roku – Opatowo, a od 1578 roku – Opatowko. W Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych Krajów Słowiańskich, wydany w latach 1880 – 1902, występuje obecnie stosowana pisownia Opatówko. Jedynie w czasie zaborów zgermanizowana nazwa Opatówka, należącego terytorialnie do zaboru pruskiego, brzmiała Offenberg.

Opatówko z lotu ptaka

Wieś z lotu ptaka, widok od strony krajowej drogi numer 92

Historia wsi oraz parafii pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej

Wieś Opatówko przed drugim rozbiorem Polski należała do powiatu gnieźnieńskiego, natomiast wchodzące w skład parafii wsie: Podstolice, Mała Górka, Zasutowo i Żerniki do powiatu pyzderskiego.

Źródła archiwalne podają, że w latach 1829-1831 kościół w Opatówku został wyremontowany kosztem rządowym i parafian. W tych czasach we wsi istniało pięć domów mieszkalnych.

W połowie XIX w. w skład parafii wchodziły wsie: Opatówko, Mała Górka, Podstolice, Żerniki, Żerniki huby (wtedy ewangelicka część wsi Żerniki, obecnie scalona), Zasutowo oraz Laski (dziś tzw. Opatówko za lasem). W 1888 r. parafia liczyła 910 dusz i posiadała szkołę katolicką.

Widok z lotu ptaka na Opatówko za lasem

W *Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego* i innych krajów słowiańskich podaje się, że w latach osiemdziesiątych XIX w. w Opatówku mieszało 114 katolików w dwunastu domostwach oraz znajdowały się w niej cegielnia i kopalnia torfu. Właścicielem majątku w Opatówku w roku 1882 był Józef Wolski. Miał on wówczas sprzedać go w ręce niemieckie. Jednak powyższe informacje nie pokrywają się z innymi źródłami z tego okresu. Na temat właścicieli wsi Opatówko wiadomo, że w 1881 r. majątek został zakupiony przez Antoniego Waltera od Leona Zaliszy. Natomiast 5 lat później, w 1886 r. wieś przeszła na własność porucznika Nitschego z Wrocławia. W dziennikach prasowych brakuje informacji o Józefie Wolskim. Możliwe, że Leon Zalisza najpierw sprzedał majątek Antoniemu Walterowi, a ten rok później sprzedał go Józefowi Wolskiemu, który następnie sprzedał go Niemcowi o nazwisku Nitsche.

27 grudnia 1918 r. wybuchło Powstanie Wielkopolskie, które miało na celu przyłączenie pruskiej Prowincji Poznańskiej do powstającego państwa polskiego. Swoją udział w tym zrywie niepodległościowym miał pochodzący z Opatówka szeregowy Stefan Kostrzewski, który walczył w batalionie wrzesińskim. Zmarł 31 grudnia 1918 r. w wyniku odniesionych ran. Został pochowany we Wrześni w zbiorowym grobie powstańców.

Na mocy traktatu wersalskiego z 1920 r. oraz zwycięskiego powstania w latach 1918 – 1919 Wielkopolska znalazła się w granicach odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej. Wówczas to wieś Opatówko włączono do województwa poznańskiego, powiatu średzkiego, obwodu w Dominowie. W 1928 r. obwody podzielono na mniejsze jednostki - wójtostwa. W ten sposób wieś znalazła się w granicach wójtostwa Nekla.

W drugiej połowie XX w. wybudowano nowe budynki kościelne – salkę parafialną i kaplicę cmentarną. Na początku XXI w. wyremontowano kościół i plebanię.

Od 1956 r., wieś Opatówko leży w województwie wielkopolskim, w powiecie wrzesińskim, w gminie Nekla.

25 marca 2004 roku parafia Opatówko, wraz z parafiami w Targowej Górcie i Nekli, została przeniesiona z dekanatu kostrzyńskiego archidiecezji poznańskiej do dekanatu Września I archidiecezji gnieźnieńskiej. wko za lasem). W 1888 r. parafia liczyła 910 dusz i posiadała szkołę katolicką.

Mieszkańcy Opatówka

Niegdyś Opatówko było obszarem, na którym mieszkańcy zajmowali się głównie rolnictwem. Od XIX w. zauważalny był wzrost demograficzny wynikający z bliskiej obecności małych zakładów pracy, takich jak: cegielnia, gorzelnia, kopalnia torfu.

Żniwa w Opatówku, 1938 r. Z archiwum rodzinnego Anny Nowickiej

Prace polowe w Opatówku, 1938 r. Z archiwum rodzinnego Anny Nowickiej

Dożynki w Opatówku, 1938 r. Z archiwum rodzinnego Anny Nowickiej

Dożynki w Opatówku, 1938 r. Z archiwum rodzinnego Anny Nowickiej

Poważnym ciosem dla ludności był wybuch II wojny światowej i prowadzona przez niemieckiego okupanta polityka terroru. Jednym z jej przejawów był mord w leżącej nieopodal Małej Górcie, należącej do parafii Opatówko. 22 maja 1941 r. zamordowano tam 25 Polaków.

Mord w Małej Górcie

Planowana eksterminacja ludności polskiej trwała cały okres okupacji. Do tragicznych wydarzeń w Małej Górcie doprowadziło rzekome podpalenie. Niemiecki okupant skonfiskował gospodarstwo rolne rodzinie Wacława Majchrzaka z Małej Górki. Otrzymał je Gustaw Sonnenberg, niemiecki kolonista. Na jego rzecz pracowała grupa Polaków. 17 maja 1941 r. podczas pracy w chlewie od parownika od ziemniaków doszło do przypadkowego zaprószenia ognia – budynek spłonął. Według strażaków pożar wybuchł przez nieostrożność Gustawa Sonnenberga. Dla Niemców był to jednak pretekst do oskarżenia Polaków.

Tego samego dnia wieczorem funkcjonariusze Gestapo zwołali w Nekli zebranie z miejscowymi Niemcami. Podczas narady wytypowano nazwiska Polaków do aresztowania. W niedzielę 18 maja aresztowano mieszkańców Małej Górki: Piotra Frąckowiaka, Stefana Frąckowiaka, Stanisława Wojtkowiaka, Andrzeja Cierzniewskiego, Antoniego Kurpika i Jana Menesa oraz 14 innych osób z Nekli i okolicy. Poddano ich ciężkim przesłuchaniom w więzieniu we Wrześni, a później w Forcie VII w Poznaniu.

20 maja podjęto decyzję, że za podpalenie gospodarstwa niemieckiego zostanie rozstrzelanych 25 Polaków (5 osób z gminy Nekla, reszta z innych stron Wielkopolski). Wyroki śmierci wydał jako przewodniczący Sądu Doraźnego Policji Bezpieczeństwa w Poznaniu SS-Sturmabführer dr Helmut Bischoff, szef głównego urzędu Gestapo w Poznaniu.

Ściana chlewu, pod którą zginęli skazańcy

22 maja skazanych przewieziono z Poznania z Fortu VII do Małej Górki, na miejsce spalonego chlewu. Tam wyrok odczytał Helmut Bischoff, który dowodził egzekucją. Po ogłoszeniu wyroku, na skutek interwencji miejscowych Niemców, zwolniono 2 skazanych, a w ich miejsce wzięto dwóch innych. Rozstrzelano wszystkich 25 mężczyzn. Rozstrzelania dokonało 10 żołnierzy Einsatzgruppe.

22 maja 1941 r. w Małej Górcie zostali zamordowani:

1. Konstanty Bilażewski, lat 68, inżynier z Poznania,
2. Stefan Chwiałkowski, lat 22, fryzjer z Wrześni,
3. Andrzej Cierzniewski, lat 33, robotnik z Małej Górki,
4. Artur Czermiński, lat 60, właściciel majątku w Charbinie,
5. Wincenty Domagała, lat 44, organista z Zasutowa,
6. Stefan Duda, lat 62, rolnik z Borowca,
7. Zygmunt Duszyński, lat 61, portier z Poznania,
8. Tadeusz Dybizbański, lat 19, bez zawodu, z Poznania,
9. Wojciech Gracjalny, lat 20, robotnik majątkowy z Sierakowa,
10. Leon Hyży, lat 20, robotnik z Małej Górki,
11. Ignacy Jamry, lat 61, inwalida wojenny z Zaborowa,
12. Julian Kochowicz, lat 34, kupiec z Gostynia,
13. Leon Kemnitz, lat 50, nauczyciel z Kleszczewa,
14. Franciszek Kozłowski, lat 56, rolnik z Kębłowa, pow. wolsztyński,
15. Edmund Lipczyński, lat 39, kupiec z Poznania,
16. Franciszek Majchrzak, lat 41, rolnik z Bieganowa, ur. w Małej Górcie,
17. Jan Majchrzak, lat 39, mieszkaniec Mosiny, ur. w Małej Górcie,
18. Władysław Malinowski, lat 29, robotnik z Poznania,
19. Stefan Nowak, lat 28, stolarz Chodzieży,
20. Ignacy Okupniak, lat 69, ogrodnik z Gulczewa,
21. Tomasz Siwek, lat 35, robotnik rolny z Małej Górki,
22. Stanisław Świt, lat 38, robotnik ze Środy,
23. Sylwester Szeszycki, lat 37, pisarz gminny z Powidza ze Środy,
24. Marcin Wildaczyk, lat 46, strażnik graniczny z Kopanicy,
25. Jan Wita, lat 58, robotnik z Kębłowa, pow. wolsztyński.

Miejsce zbrodni po wojnie upamiętniono drewnianym krzyżem z tabliczką. Później także tablicą. W 1972 r., nieco dalej, przy drodze, ustawiono nowy pomnik z tablicą, na której zamieszczono nazwiska pomordowanych. W 2016 r. pomnik zmodernizowano. Właścicielem terenu oraz opiekunem miejsca pamięci jest Rafał Mieloch z rodziną.

Tragiczne wydarzenia upamiętniają co roku mieszkańcy gminy Nekla, nekielskie władze samorządowe, społeczność szkolna z Targowej Górki i Zasutowa oraz wierni z parafii w Opatówku.

Miejsce pamięci w Małej Górze - przy ścianie, pod którą zginęli skazańcy

Pomnik w Małej Górze, upamiętniający ofiary tragicznych wydarzeń z 22 maja 1941 r.

Opatówko po II wojnie światowej

Wojna zahamowała rozwój okolicy, ale w Opatówku i sąsiadujących miejscowościach pojawiali się nowi mieszkańcy – przesiedleńcy ze wschodniej Polski.

Opatówko, 1940 r.
Droga obok kościoła

Widok na cmentarz i plebanię w Opatówku, lata 50. XX w.

Od lat osiemdziesiątych na życie wsi miał wpływ rozwój gospodarczy pobliskich miast: Wrześni i Poznania, gdzie powstawały liczne zakłady produkcyjne oraz przebiegają międzynarodowe szlaki komunikacyjne (droga krajowa nr 92, autostrada A2).

Obecnie (stan na listopad 2020) w Opatówku mieszka niemal 190 osób.

Dzięki renowacji kościoła parafialnego i terenów przyległych, działalności świetlicy środowiskowej, budowie placu zabaw i organizacji cyklicznych festynów parafialnych udało się zjednoczyć mieszkańców wsi. Dziś to społeczność prężna i przedsiębiorcza.

Sołtysi

Urząd sołtysa został utworzony na przełomie XII i XIII wieku. To przedstawiciel wiejskiej społeczności lokalnej, osoba godna zaufania, dbająca o mieszkańców miejscowości, którą reprezentuje. Od 1990 r. sołtys jest organem wykonawczym sołectwa – jednostki pomocniczej gminy. Wybierany jest w trakcie zebrania sołeckiego, a w działaniach wspiera go rada sołecka.

W roku 1934 sołtysem wsi Opatówko na trzyletnią kadencję został Jan Olejniczak, a podsołtysem – Jan Włodarczak. W 1937 roku odbyły się kolejne wybory, na których wybrano ich na kolejną kadencję.

W wykazie sołtysów sołectwa Opatówko, prowadzonym przez gminę Nekla znajdują się trzy nazwiska. Jan Szewczyk (ur. 09.05.1913 r.) pełnił tę funkcję w latach 1949 – 1990, Marian Juszcak (ur. 27.05.1951 r.) w latach 1990 – 2015, a od 2015 roku sołtysem wsi jest Dominika Kujawa (ur. 02.10.1979 r.).

Marian Juszcak

Dominika Kujawa

Proboszczowie

Księża pełniący posługę w miejscowej parafii pełnili niezwykle ważną rolę w dziejach wsi. Jednoczyli mieszkańców, wpływali na rozwój miejscowości, wspierali w rozwoju oraz uczestniczyli w rozwiązywaniu problemów i sporów.

Księża posługujący w parafii w Opatówku

1808 - 18 sierpnia 1820

1820 - 1834

1828 - 1834

1834 - 1842

1842 - 1850

1854 - kwiecień 1871

1871 - 1922

1 stycznia 1923 - styczeń 1930

1 lipca 1930 - 20 maja 1932

1 lipca 1932 - 28 października 1937

– ks. Jan Grzybowski

– ks. Franciszek Tycki

– ks. Jan Chodkiewicz (wikariusz)

– ks. Tomasz Daszkiewicz

– ks. Jan Janicki

– ks. Antoni Fromholz

– ks. Marcin Manicki

– ks. Stanisław Marian Skowroński

– ks. dr Leon Śmiśniewicz

– ks. Jan Kaja – zamordowany
w Dachau 28.11.1942

listopad 1937 - kwiecień
1940

– ks. Ludwik Dąbrowski –
zamordowany w Dachau

1947 - 1954

– ks. Piotr Kaczmarek

październik 1955 - listopad 1956

– ks. Jan Dolla

1 grudnia 1956 - luty 1957
1 marca 1957 - sierpień 1957

– ks. Tadeusz Wojda
– ks. Stefan Janiak

15 sierpnia 1957 - czerwiec 1962
– ks. mgr Henryk Lorkiewicz

1 lipca 1962 - 16 grudnia 1996
– ks. Tadeusz Dylak

21 grudnia 1996 - 31 sierpnia 2007
– ks. Ireneusz Szypura

14 września 2007 - 30 czerwca 2016
– ks. dr Andrzej Bohdanowicz

1 lipca 2016 -
– ks. Konstanty Mrozek

Ważne miejsca

Kościół pw św. Katarzyny Aleksandryjskiej

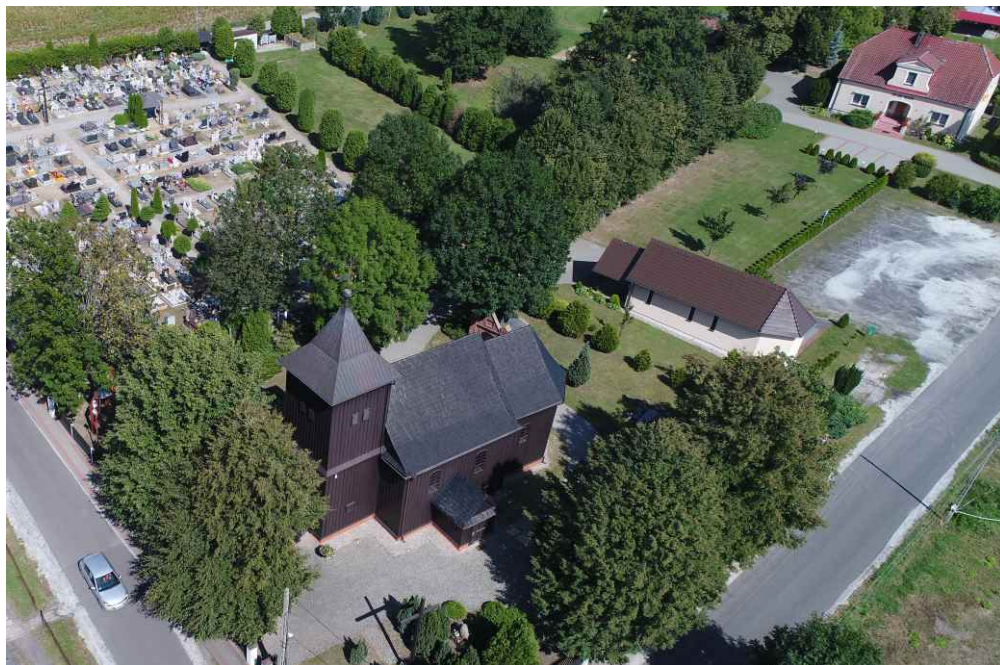
Kościół wraz z cmentarzem przykościelnym usytuowany jest pod numerem 30 we wschodniej części Opatówka, przy lokalnej drodze wiejskiej. Otacza go drewniany parkan wraz z murowanymi słupkami bramy i furtką. Jest obiektem zabytkowym od 22 grudnia 1932 roku. Kościół jest przykładem osiemnastowiecznego sakralnego budownictwa drewnianego.

Budynek kościoła

Świątynia została zbudowana jako budowla jednonawowa wzniesiona na planie prostokąta z węższym trójbocznie zamkniętym prezbiterium od wschodu.

Przy prezbiterium od strony północnej znajduje się prostokątna zakrystia. Do nawy od strony południowej przylega niewielka kruchta, natomiast od zachodu kwadratowa wieża z kruchtą w przyziemiu. Cała świątynia zajmuje obszar o powierzchni około 285 m² i liczy 27 metrów długości, 10 metrów szerokości i 8,90 metrów wysokości. Jest w stanie pomieścić około 430 osób ze 180-oma miejscami siedzącymi i ok. 250 stojącymi. Posiada trzy wejścia: dwa od strony krucht i jedno od strony zakrystii.

Świątynia, od czasu powstania w roku 1754, jest budynkiem drewnianym. Obecną zbudowano w konstrukcji zrębowej i wzmocniono lisicami. Jej ściany zostały oszalowane. Na ścianie południowej w roku 1955 umieszczono drewnianą tablicę upamiętniającą księży i parafian zamordowanych podczas II wojny światowej.

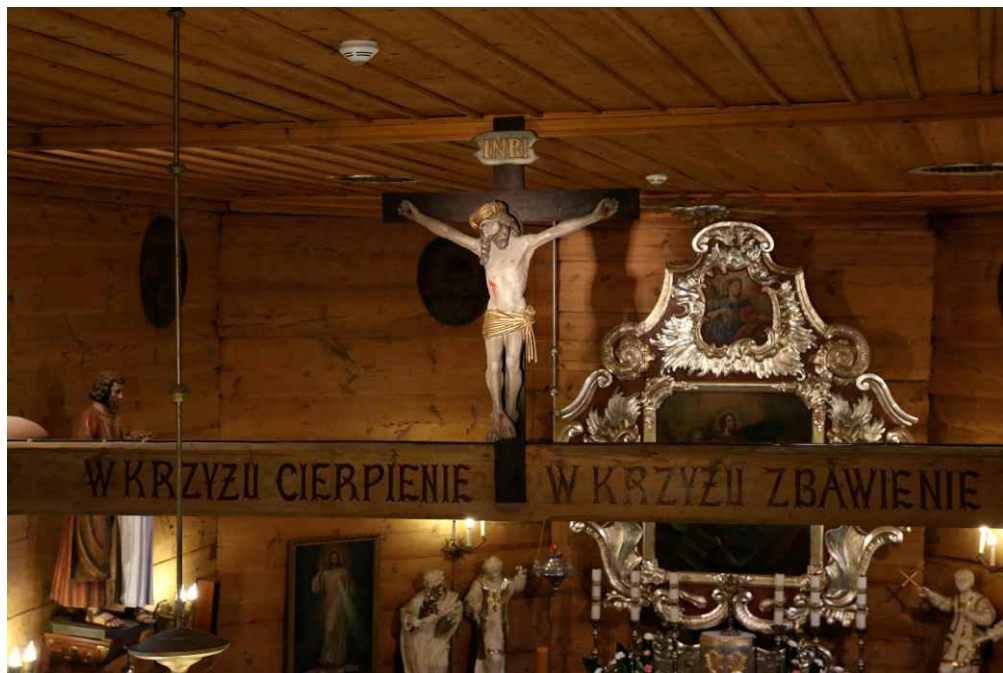
Tablica na ścianie kościoła, upamiętniająca księży i parafian poległych podczas II wojny światowej

Wnętrze świątyni, w nawie i prezbiterium, pokryte jest drewnianym stropem o równej wysokości. Nawa, która została zbudowana jako nieco niższa od prezbiterium i kruchty bocznej, pokryta została wysokim dachem dwuspadowym, natomiast dach zakrystii pulpitowym. Oba te dachy pokryte zostały gontem. Nad całością dachów dominuje wysoka dwukondygnacyjna wieża o konstrukcji słupowej w kształcie ostrosłupa. Nad nim znajduje się kula z krzyżem i chorągiewką z datą rozpoczęcia budowy 1752 i herbem Nałęcz, który należał do rodu fundatora, na chorągiewce umieszczono również jego inicjały (LM CG = łac. Leon Morawski Canonici Gnesnensis).

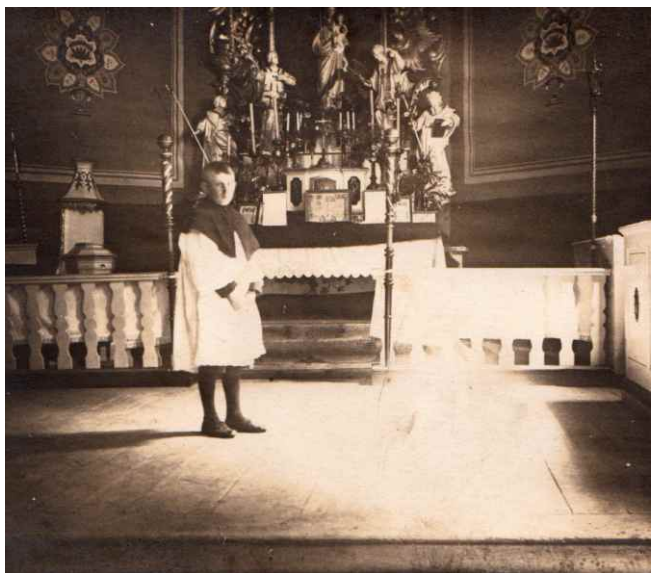

W zachodniej części nawy wybudowano emporę muzyczną wspartą na dwóch słupach, o trzech parapetach ozdobionych polichromią w postaci muzykujących aniołów. Między prezbiterium a nawą znajduje się belka tęczowa, na której umieszczono napis: „W krzyżu cierpienie – w krzyżu zbawienie”. Środek belki zajmuje krucyfiks z szesnastowieczną rzeźbą ukrzyżowanego Jezusa. Nieznany jest autor tej rzeźby, jak i również wszystkich pozostałych rzeźb i obrazów znajdujących się w kościele.

Belka między prezbiterium, a nawą kościoła

Budowa nowej świątyni opatowieckiej w drugiej połowie XVIII wieku była okazją do pojawienia się nowego wyposażenia w kościele. W sztuce był to czas późnego baroku, tak więc w kościele w Opatówku pojawiły się dzieła sztuki z tego okresu. Do najważniejszych należą ołtarz główny z elementami rokokowymi, dwa rokokowe ołtarze boczne, ambona oraz chrzcielnica.

Wnętrze kościoła w 1930 r.

W centralnej nastawie ołtarza głównego znajduje się olejny obraz na płótnie przedstawiający scenę Wniebowzięcia NMP (datowany na koniec XVIII wieku). W zwieńczeniu ołtarza głównego umieszczono polichromię na drewnie przedstawiającą patronkę świątyni w Opatówku św. Katarzynę Aleksandryjską (również z końca XVIII wieku). Wizerunek prezentuje świętą, która wznosi głowę w lewo i kieruje wzrok ku górze. Na głowie ma koronę. Odziana jest w ciemnobłękitną szatę i purpurowy płaszcz. W prawej ręce trzyma palmę jako symbol męczeństwa, a lewa jest oparta na fragmencie koła z ostrymi zębami, które było narzędziem jej kaźni.

Ołtarz główny w kościele

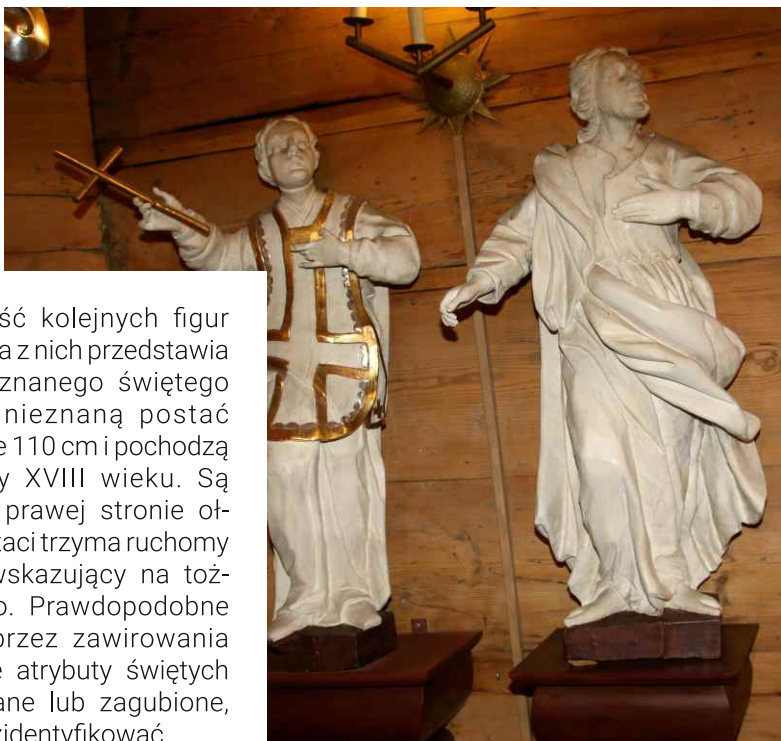

Ołtarz główny w świątyni opatowieckiej otoczony jest czterema rzeźbami. Jedna z figur, po lewej stronie ołtarza, przedstawia św. Kamila de Lellis, założyciela zakonu kamilianów, z charakterystycznym krzyżem na sutannie. Figura ma wysokość 110 cm i została wykonana z drewna. Obok niej umieszczono drewnianą figurę św. Józefa jako starca z lilią i księgą. Ma 112 cm wysokości. Obie są datowane na trzecie ćwierćwiecze XVIII wieku.

Figury św. Kamila de Lellis (z prawej) oraz św. Józefa

Figura świętego kapłana (z lewej) i postaci biblijnej

Tożsamość kolejnych figur jest niejasna. Jedna z nich przedstawia postać bliżej nieznanego świętego kapłana, druga nieznaną postać biblijną. Mierzą one 110 cm i pochodzą z drugiej połowy XVIII wieku. Są umieszczone po prawej stronie ołtarza. Każda z postaci trzyma ruchomy atrybut, zwykle wskazujący na tożsamość świętego. Prawdopodobne jest jednak, że przez zawirowania wojenne ruchome atrybuty świętych zostały wymieszane lub zagubione, przez co trudno je zidentyfikować.

W kościele opatowieckim znajdują się dwa ołtarze boczne. Po prawej stronie nawy stoi ołtarz, w którego nastawie umieszczony jest olejny obraz na płótnie przedstawiający św. Kazimierza (datowany na drugą połowę XVII wieku). Przedstawia młodego królewicza, który w prawej ręce trzyma krucyfiks, a w lewej lilię. W zwieńczeniu ołtarza umieszczony został olejny obraz przedstawiający św. Barbarę. Pochodzi on z drugiej połowy XVII wieku.

Ołtarz boczny z obrazami św. Kazimierza i św. Barbary

Po lewej stronie nawy stoi ołtarz z XVII-wiecznym obrazem olejnym na płótnie, przedstawiającym komunię św. Onufrego, pustelnika z IV wieku. W zwieńczeniu ołtarza znajduje się wizerunek św. Jana Nepomucena pochodzący z końca XVIII wieku. Wizerunek patrona spowiedników znajduje się naprzeciw konfesjonatu.

Obraz św. Onufrego

Obraz św. Jana Nepomucena

W nawie kościoła parafialnego w Opatówku znajdują się trzy figury. Najstarsza z nich, datowana na koniec XVIII wieku, przedstawia Madonnę z dzieciątkiem. Wykonana jest z odlewu gipsowego, została polichromowana. Stoi w nawie głównej, nad przejściem z bocznej kruchty.

Figura Madonny z dzieciątkiem

Współczesna rzeźba św. Antoniego umieszczona jest z lewej strony nawy. Postać ubrana jest w brązowy zakonny habit w pasie przewiązany sznurem. Po lewej stronie ma zawieszony różaniec. W prawej ręce trzyma otwartą książkę, na której umieszczono postać siedzącego Dzieciątk Jezus w białej szacie. W zgięciu lewej ręki znajdują się kwiaty (lilie), a na otwartej dłoni chleb. Św. Antoni jest m.in. patronem rzeczy i osób zaginionych.

Figura św. Antoniego

Kolejna figura przedstawia św. Józefa z Dzieciątkiem. Została ona wyrzeźbiona w drewnie i polichromowana w pierwszej połowie XX wieku. Umieszczona jest na cokole nad wejściem do zakrystii.

Figura św. Józefa z Dzieciątkiem

Na skraju prezbiterium, z prawej strony, znajduje się chrzcielnica z XIX wieku z rokokową dekoracją frontu.

Chrzcielnica

Zabytkowy kościół parafialny w Opatówku w latach 1937–2020 był wielokrotnie naprawiany i remontowany. W czasie II wojny światowej władza kościelna w Poznaniu chciała zabezpieczyć przed niemieckimi władzami okupacyjnymi należącą do Kościoła własność. W tym celu 29 stycznia 1940 roku wystosowała pisma do proboszczów w całej metropolii, aby przesyłali do Kurii informacje na temat wyjątkowej wartości zabytkowej własności kościelnej. Takie pismo otrzymał również ówczesny proboszcz w Opatówku ksiądz Ludwik Dąbrowski. W odpowiedzi przestał on dane dotyczące dzwonów kościelnych i innych zabytków. *Być może dzięki tym zabiegom, jak również temu, że zostały wykonane przez niemiecką wytwórnię ludwisarską, dzwony te przetrwały wojenną zawieruchę* (źródło: kronika parafialna).

Przykościelne dzwony

Krótko po zakończeniu wojny świątynia została pokryta nową dachówką i wewnątrz odnowiona. Uzupełniono także zrabowany w czasie wojny sprzęt kościelny. Niektóre źródła podają (kronika parafialna), że podczas wojny kościół w Opatówku został okradziony ze stacji drogi krzyżowej, a nowe stacje zostały poświęcone 2 maja 1948 roku. Jednak w sprawozdaniu duszpasterskim za rok 1937 jest wzmianka o tym, iż: w czasie Wielkiego Postu, ze względu na brak stacji nie odprawia się Drogi Krzyżowej. W rzeczywistości być może tych „skradzionych” stacji w świątyni opatowieckiej w ogóle nie było, skoro nie było ich jeszcze przed wojną. Od maja 1948 roku kościół parafialny w Opatówku posiadał własną drogę krzyżową.

W roku następnym kościół został zabezpieczony przed pożarem przez założenie instalacji gromochronowej. Natomiast w kwietniu 1953 roku zarówno plebania jak i kościół zostały zelektryfikowane. W roku 1956 pojawia się pierwsza wzmianka o fisharmonii w kościele, która musiała być obecna jeszcze przed wojną. Informują o tym przedwojenne listy rozrachunkowe wspominające o wynagrodzeniu dla organisty. Funkcję tę pełnił Wincenty Domagała, który został rozstrzelany w egzekucji w Małej Górcie.

Wincenty Domagała z rodziną

Latem 1958 roku przystąpiono do remontu wieży kościelnej. Pracę tę wykonał parafianin Jan Rogacki z Podstolic. W następnym roku przystąpiono do wymiany tabernakulum w kościele. Stare i drewniane wybite jedwabiem zamieniono na nowe tabernakulum pancerne. W okresie od maja do sierpnia 1965 roku dokonano remontu hełmu wieży kościelnej. Prace remontowe wykonali Władysław Lech z Zasutowa i Leon Kluk z Wrześni. W maju następnego roku przeprowadzono wymianę dachówki. Zrzucono starą dachówkę różnego typu, a położono nową i jednolitą, ceramiczną. Tego samego roku w listopadzie odnowiona została boczna kruchta (wyłożona dębiną), a także zainstalowano oświetlenie i umieszczono ławki.

29 maja 1967 roku rozpoczęły się kapitalne prace konserwatorskie i malarskie mające na celu odnowienie wnętrza kościoła. Prace te powierzono firmie Antoniego Juszcza z Poznania. W górnych częściach ścian wokół nawy namalowano ornamentacje o wzorach roślinnych, wśród których, w prezbiterium, umieszczono sześć medalionów z wizerunkami świętych: św. Floriana, św. Jacka, św. Wawrzyńca, św. Walentego, św. Jadwigi i św. Stanisława Kostki. Odnowiono i zakonserwowano znajdujący się na belce tęczowej zabytkowy krucyfiks z XVI-tego wieku, a na samej belce umieszczono napis: „W krzyżu cierpienie, w krzyżu zbawienie”. Aby uwypuklić odrębność i widoczność ołtarza głównego, został on wówczas zrekonstruowany a następnie odmalowany i bogato poźłocony. Odnowiono także figury czterech świętych wokół ołtarza. Znajdujące się poniżej obrazu Najświętszej Maryi Panny w ołtarzu głównym tabernakulum zostało wtedy powiększone i poźłocone. Również stare i zdeformowane stopnie ołtarza zastąpiono nowymi. Sporządzono także nowe podium pod tron i ustawiono nowy połączany fotel. Renowacji poddano również oba ołtarze boczne. Odnowiono wówczas starą ambonę, chrzcielnicę, konfesjonały, balustrady chóru i stacje drogi krzyżowej. Całego dzieła renowacji dopełniło odmalowanie zakrystii i głównej kruchty oraz założenie nowej instalacji elektrycznej w kościele.

W październiku i listopadzie 1968 roku przed frontonem kościoła parafialnego postawiono nowy parkan. Drewniane ogrodzenie zastąpiono murowanym z przęsłami drewnianymi. Powstała wtedy brama i boczne wejścia na teren kościelny. Wszystkie te prace wokół kościoła zostały wykonane przez Stanisława Kazimierskiego, Kazimierza Michalskiego i miejscowego proboszcza ks. Tadeusza Dylaka.

W grudniu 1970 roku w kościele w Opatówku założono ogrzewanie akumulacyjne. Ze względu na zabytkowy charakter tego budynku sakralnego nie można w nim było zainstalować innego systemu grzewczego, jak tylko elektryczne.

Pierwszego lipca 1975 roku przystąpiono do prac ciesielskich w kościele, celem była wymiana podłogi. Stolarz Kazimierz Michalski dokonał wówczas wymiany starych drewnianych desek na nowe i założył parkiet. Przy okazji tych prac założono nową balustradę oraz dostosowano prezbiterium do wymogów postanowień II Soboru Watykańskiego, tj. wykonano drewniany stół posoborowy i umieszczono go przed dotychczasowym ołtarzem głównym. W latach 80. i 90. choroba proboszcza w Opatówku, ks. Tadeusza Dylaka, spowolniła prace kościelne. Wymagający stałej troski zabytkowy kościół ulegał niszczeniu. Działania nowego proboszcza, ks. Ireneusza Szypury, w latach 1996 -2007 przyczyniły się do odnowienia wielowiekowego kościoła parafialnego. Pomagał mu w tym, od końca grudnia 1996 roku, pierwszy od dawna kościelny. W styczniu 1997 roku rozpoczęto konieczny remont zakrystii (wymieniono podłogę). Dwa miesiące później zakupiono i zamontowano 4 głośniki, 3 mikrofony i wzmacniacze. Było to pierwsze w świątyni opatowieckiej nagłośnienie.

26 października 1997 r. parafia w Opatówku, wraz z proboszczem, postanowiła uczcić pamięć niedawno zmarłego wieloletniego duszpasterza ks. Tadeusza Dylaka. W południowej części terenu świątynnego umieszczono obelisk z krzyżem i tablicą pamiątkową, na której umieszczono napis: ks. Tadeusz Dylak, 21.10.1922 – 16.12.1996, Proboszcz Parafii w Opatówku od 1963 do 1996 r.

W miesiącach letnich 1999 roku miała miejsce konserwacja zewnętrzna kościoła. Drewniany zabytek został pomalowany drewnochronem. Od września do października 1999 roku dokonano remontu kruchty. Została wymieniona posadzka oraz deski na ścianach i suficie.

W lutym 2000 roku rozpoczęły się przygotowania do kapitalnego remontu całego kościoła. W październiku 2001 roku rozpoczął się pierwszy etap prac obejmujący kapitalny remont prezbiterium i zakrystii. Prace remontowe przeprowadziła firma Józefa Paczki z Nowego Targu. Ze względu na remonty w kościele Msze św. były wtedy odprawiane na cmentarzu. W ramach tych prac wzmocniono fundamenty kościoła poprzez wymianę belek podwalinowych oraz wypełnienie fundamentów podmurówką z cegły klinkierowej. Prace te wykonał Alfred Kotowicz z Zasutowa. Także cała więźba dachowa, krokwie i belki stropowe nad prezbiterium zostały wymienione na nowe. Wyłożono też nad prezbiterium nowy sufit w kolorze jasnej sosny. Ubytki w ścianach zostały zaflekowane nowym drewnem i pomalowane bejcą. Całość ścian i stropy zostały ocieplone wełną mineralną. Na zewnątrz wokół ścian założono nowe odeskowanie i pomalowano je brązowym impregnatem. Natomiast dach pokryty został nową klepką gontową. Zakrystia od wewnątrz wyłożona została jasnym drewnem. Na zewnątrz założono nowe rynny i odgromniki. Wewnątrz świątyni renowacji zostały poddane między innymi chrzcielnica, ambona i stacje drogi krzyżowej. 28 listopada 2001 roku nastąpił odbiór końcowy dotychczasowych prac. Pod koniec 2001 roku w wyremontowanej części kościoła założona została nowa instalacja elektryczna oraz nowe okna, a w maju 2002 roku nowe balaski, które były podarunkiem proboszcza z Targowej Górki ks. Piotra Tomiaka.

Od 1 lipca 2002 roku rozpoczęto drugi etap remontu świątyni opatowieckiej, który objął nawę główną i boczną kruchtę. Wzmocniono wówczas stare fundamenty kościelne poprzez wykonanie podmurówki i zainstalowanie nowych belek podwalinowych. Prace te wykonał Alfred Kotowicz z Zasutowa. Poza tym wymieniono wszystkie spróchniałe elementy drewniane i więźbę dachową, która następnie pokryta została gontem. Ocieplono ściany kościoła, obito je nowymi deskami i odpowiednio zabezpieczono. Podczas tego etapu prac remontowych rozebrano i postawiono od podstaw nową kruchtę boczną, gdyż poprzednia była w bardzo złym stanie. W trakcie remontu wyczyszczono ściany wewnątrz kościoła, które nabrały bardzo jasnego koloru. Po zakończeniu prac ciesielskich przystąpiono do prac dekarских, podczas których założono nowe rynny i opierzenie. Założono nowe dębowe okna i drzwi wejściowe wykonane przez Wojciecha Gromadzińskiego z Podstolic oraz zainstalowano dalszy ciąg instalacji elektrycznej, którą wykonał Ryszard Patelka z Podstolic. W pierwszym tygodniu września odbył się odbiór drugiego etapu prac remontowych.

Trzeci etap prac remontowych obejmował wieżę kościelną. Rozebrano wówczas grożącą zawaleniem wieżę i postawiono od podstaw nową. Szczyt wieży pokryto blachą miedzianą i zakonserwowano drewno. Prace trwały od początków marca do 24 kwietnia 2003 roku.

Pieniądze na cały remont kościoła pozyskano z fundacji kościelnej, urzędów państwowych oraz dzięki ofiarności parafian i lokalnego duchowieństwa. Koszty prac znacznie się zredukowały dzięki pomocy lokalnych firm i ich pracowników, nieodpłatnie pracujących na rzecz świątyni, którym parafianie zapewnili pomieszczenia mieszkalne wraz z wyżywieniem. Od roku 2001 do 2003 wykonano niezbędne remonty, ocalając tym samym zabytkowy kościół przed całkowitą ruiną. W następnych latach przystąpiono do renowacji ołtarzy, obrazów i rzeźb znajdujących się w kościele. Zwieńczeniem prac remontowo-konserwatorskich było odrestaurowanie ołtarza głównego i bocznego św. Onufrego.

W roku 2004, roku jubileuszu 250-lecia istnienia świątyni w Opatówku, w dniu odpustu św. Katarzyny, odprawiono uroczystą Mszę św. dziękczynną pod przewodnictwem metropolity gnieźnieńskiego arcybiskupa Henryka Muszyńskiego z udziałem sponsorów i całej lokalnej społeczności. W homilii arcypasterz podkreślał zasługi koordynatora prac ks. proboszcza Ireneusza Szypury i całej wspólnoty parafialnej. Mówił, że: (...) *ta odnowiona świątynia jest nie tylko pięknym darem wspólnoty, ale przede wszystkim znakiem nowych czasów, czasów suwerenności i wolności. Jest także znakiem żywotności wiary całej parafii (...).*

W lutym 2005 roku wyremontowano podłogę w prezbiterium. Zerwano stary parkiet i założono drewnianą podłogę. Firma Alfreda Kotowicza założyła legary, natomiast Wojciech Gromadziński, Zdzisław i Piotr Wróblewscy zamontowali nową podłogę.

Pod koniec czerwca 2005 roku zamontowano odrestaurowany ołtarz główny. Postanowiono, że wszystkie figury zostaną umieszczone na ścianach, a nie jak do tej pory ustawione na ołtarzu.

We wrześniu 2005 roku w Częstochowie zostały zakupione nowe cyfrowe organy włoskie Visconty - 2x4,5 oktawy, 37 głosów, 27 pedałów basowych z ławką zamykaną na żaluzje.

W październiku 2005 roku zamontowano odrestaurowany ołtarz św. Kazimierza i św. Barbary. Według konserwatora zabytków srebro zachowało się w 80% i jest osiemnastowieczne.

W listopadzie 2005 roku odnowiono tabernakulum. Pod kolor mensy ołtarzowej pomalowane zostały balaski, ambonka i ołtarz soborowy.

Tabernakulum w kościele w Opatówku

W marcu 2007 roku rozebrano stary płot przy cmentarzu, zalano nowy fundament, wykonano podmurówkę z cegły klinkierowej i wyprostowano opłotowanie. Przy tych pracach w czynie społecznym pracowali: Zbigniew Dekowski, Józef Świerkowski, Jan Kostrzewski, Florian Gauza, Wojciech Kujawa, Edmund Fogt.

W kwietniu 2007 r. rozebrano stary chodnik i założono kostkę brukową oraz krawężniki ufundowane przez Urząd Miasta i Gminy Nekla. Zostały wykonane także prace przy opłotowaniu przy kościele i cmentarzu.

14 września 2007 r. nowym proboszczem został ks. Andrzej Bohdanowicz. W listopadzie tego roku zostało zainstalowane nowoczesne nagłośnienie. Stare nagłośnienie zamontowano w salce katechetycznej – do wykorzystania w różnego rodzaju spotkaniach i odczytach.

W kwietniu 2008 roku rozpoczęto remont i przebudowę salki katechetycznej w Centrum Parafialne: połączono kuchnię z resztą pomieszczeń, zainstalowano toaletę, postawiono nowy garaż.

W połowie października 2008 roku odnowiono elewację zewnętrzną domu przedpogrzebowego oraz odmalowano wnętrze i zakonserwowano elementy drewniane.

23 maja 2009 roku odbyło się uroczyste poświęcenie Centrum Parafialnego, którego dokonał ks. Dziekan kanonik dr Kazimierz Głów. We wrześniu zakończono prace przy montażu instalacji antywłamaniowej i przeciwpożarowej w kościele i na plebanii, którą wykonała firma „Watra” z Leszna. 20 września zainaugurowano działalność parafialnej kawiarenki „U świętej Kaśki” (11.00-15.00 w niedzielę).

29 kwietnia 2010 roku Centrum parafialne zostało podłączone do bezprzewodowego internetu. Inwestycję tę wykonano z uwagi na świetlicę środowiskową działającą przy Centrum. Dotację otrzymano z Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nekli.

16 i 17 stycznia 2012 roku trwały prace przy odwodnieniu terenów wokół plebanii, Centrum Parafialnego i cmentarza. Została położona instalacja drenarska odprowadzająca nadmiar wody ze stawu do rowu melioracyjnego znajdującego się na polu panów Klimczaków. Spowodowało to znaczne obniżenie się poziomu wody w stawie i powolne osuszanie przyległych terenów.

W lipcu 2012 roku rozpoczęły się prace w kaplicy pogrzebowej. Prace związane z remontem kaplicy oraz uporządkowaniem terenu, także przy plebanii, zostały zakończone przed 1 listopada. Prace murarskie wykonała firma Stanisława Warczyńskiego, elewację - firma Alfreda Kotowicza; dach został położony przez firmę Sławomira Migdańskiego, prace elektryczne wykonali Ryszard i Jakub Patelka; kostkę brukową położyła firma Władysława Duszyńskiego. Sprzętu (koparki) przy wykopach użyły firma Grzegorza Łukaszeńskiego, Andrzej Miśkiewicz oraz RSP Podstolice; Wojciech Wąkowski ofiarował piasek i żwir na budowę; Józef Nowak i Paweł Stanisławski udzieliли środków transportu. Przy pracach remontowych pomagali Edmund Fogt, Bronisław Szewczyk, Bolesław Foliński, Józef Świerkowski, Henryk Kaliński, Roman Andrzejewski, Jan Kostrzewski, Marian i Zbigniew Juszcak, Iwona Polerowicz, Michał Patelka, Piotr Michalski, Mateusz i Zbigniew Grzechnik, Sebastian Kaliński.

W grudniu 2012 r. wykonano renowację dwóch ambonek, ołtarza i balasek.

W kwietniu 2013 roku zostało odrestaurowane tabernakulum oraz kilka kielichów, puszek i krzyż procesyjny. Usunięto stare opłotowanie przy kaplicy, parkingu i plebanii.

W maju 2013 roku odnowiono Dom Parafialny oraz fasadę budynków gospodarczych a także mur wokół terenu, na którym odbywają się dożynki i festyn parafialny. Prace malarskie wykonał Zenon Przybyła.

W lutym 2014 roku założono nowe ogrodzenie i furtkę (16 m) na cmentarzu od strony północnej.

W marcu 2014 roku obok Domu Parafialnego zostało przygotowane boisko do piłki siatkowej. Realizacją tego projektu zajęła się firma „Fundamenty” Grzegorza i Radosława Łukaszewskich.

W ostatnim tygodniu października 2014 roku, z powodu awarii starej nitki wodnej na cmentarzu, zostało zainstalowane nowe ujęcie wody. W pracę zaangażowali się Zenon Duszyński, Grzegorz Łukaszewski, RSP Podstolice.

W lutym 2015 roku zamontowano nowe drzwi zewnętrzne do zakrystii.

W listopadzie 2015 roku na stronie internetowej Parafii została umieszczona elektroniczna wersja kroniki.

1 lipca 2016 roku nowym proboszczem został ks. Konstanty Mrozek.

9 lipca 2018 roku rozpoczęła się konserwacja dachu, ścian zewnętrznych i podłogi kościoła. Pracę wykonała firma Stanisława Warczyńskiego z Zasutowa, podłogę wykonał Wojciech Jaraczewski. Firma S. Warczyńskiego zajęła się także naprawą i odnowieniem płotu wokół kościoła. Zostały również odnowione drzwi do zakrystii, kruchty bocznej oraz wejście główne.

Patronka kościoła w Opatówku św. Katarzyna Aleksandryjska

Pierwszą informacją o świętym patronie parafii w Opatówku umieszczono w dokumentach pisanych Liber beneficjum... biskupa poznańskiego Jana Łaskiego z 1510 roku. Pojawia się tam pierwsze, niezbyt obszerne, wspomnienie o patronce kościoła św. Katarzynie Aleksandryjskiej, dziewicy i męczennicy z III wieku.

Legenda głosi, że Katarzyna urodziła się w Aleksandrii w Egipcie i była córką króla Kustosa. Któregoś dnia, po rozmowie z pustelnikiem, nawróciła się na chrześcijaństwo. Otwarcie krytykowała prześladowania chrześcijan i postępowania cesarza Maksencjusza rządzącego w latach 306-312, za co została skazana na śmierć. Podczas rozprawy sądowej zaproponowała, że przedstawi argumenty za przyjęciem chrześcijaństwa. Zebrano wówczas pogańskich filozofów, którzy podjęli z nią dysputę. Okazała się bieglejsza od pięćdziesięciu mędrców niechrześcijańskich, część z nich nawracając. W odwecie cesarz nakazał zabić filozofów. Jednakże postawa Katarzyny zrobiła na nim tak wielkie wrażenie, poprosił ją, by została jego żoną. Ale Katarzyna odmówiła. Niezadowolony z takiego obrotu sprawy Maksencjusz skazał Katarzynę na śmierć za pomocą łamania kołem, w którym osadzono specjalne ostrza. Koło jednak pękło i wyrok wykonano przez ścięcie. Miała wtedy 18 lat.

Katarzyna należała w średniowieczu do ulubionych świętych. Była obierana za patronkę wielu parafii w tamtym czasie. Tak stało się również we wspólnocie katolickiej w Opatówku. Ku Jej czci obraz z Jej wizerunkiem umieszczono w zwieńczeniu ołtarza głównego.

Portret św. Katarzyny Aleksandryjskiej na ołtarzu głównym w kościele w Opatówku

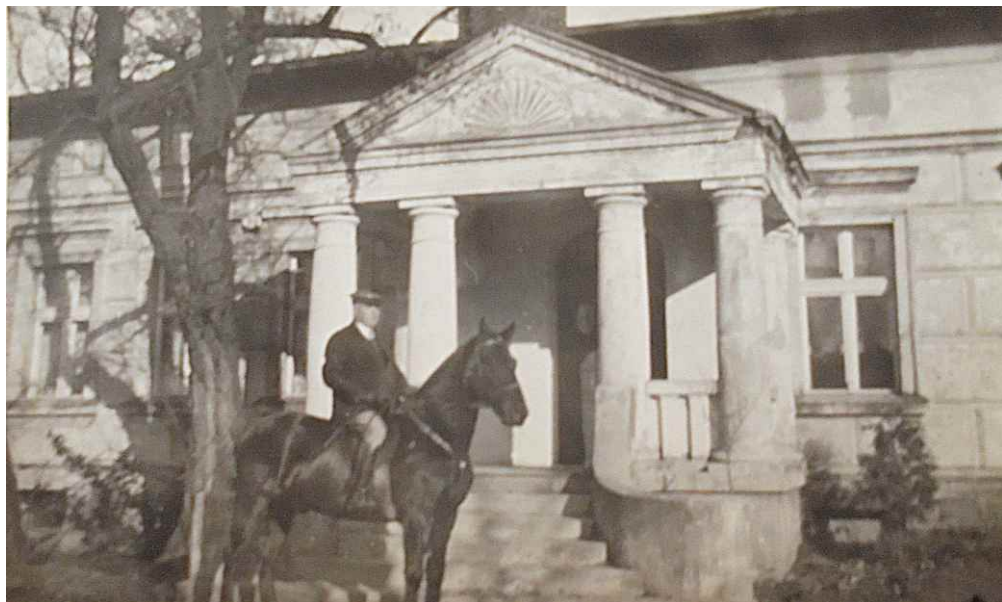
Z osobą św. Katarzyny wiązały się przysłowia dotyczące Adwentu oraz obserwacji pogody. Na przykład „Katarzyna Adwent zaczyna”, „Święta Katarzyna dnia urzyna”, „Wigilia na Katarzyny wróży, jaka pogoda w lutym służy”, „W Katarzyny dzień jaki, cały grudzień taki”.

Majątek w Opatówku

Na podstawie relacji Anny Nowickiej, córki Haliny Nowickiej z d. Rurek, wnuczki Stanisława Rurka – Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy Zespół Pałacowo-Parkowy.

W połowie lat 20. XX wieku majątek w Opatówku nabył, od Niemca Schillinga z Gniezna, Stanisław Rurek. Nowy właściciel był kupcem, właścicielem kamienicy w Poznaniu, współwłaścicielem rozlewni wód mineralnych oraz mleczarni. Zamieszkał w Opatówku z żoną Zofią i córką Haliną.

Stanisław Rurek na koniu, w tle dworek w Opatówku

Nowy właściciel majątku hodował zwierzęta (krowy, trzoda chlewna, drób, także indyki), uprawiał zboża i warzywa. W majątku znajdował się sad, były także stawy, w których hodowano ryby, nie tylko na użytek prywatny.

Halina Rurek (córka Stanisława) z cielakiem

Stanisław Rurek uprawiał także mak. Słoma makowa była eksportowana do USA w celach medycznych (produkcja morfiny).

Wielką miłością Stanisława Rurka były konie, które wykorzystywał do pracy w polu, ale także do zaprzęgu powozów i bryczek. Majątek był dobrze zmechanizowany (młocarnia, kosiarki).

Stanisław Rurek na bryczce, dogląda prac polowych

Dwór w Opatówku był murowany, jednopiętrowy z nadbudówką. Otaczał go od strony wschodniej park (część drzew uległa zniszczeniu w roku 2017 – trąba powietrzna), od strony południowej budynki gospodarcze.

Park w Opatówku

Od strony północnej znajdowała się brama wjazdowa do dworu, a od strony zachodniej brama wjazdowa do majątku. Od strony północnej i zachodniej majątek otoczony był murem ceglany.

Wjazd na teren majątku

Przy drodze wjazdowej do dworu została wybudowana na przełomie lat 20./30. XX w. grota Matki Boskiej z Lourdes. Fundatorem jej był Stanisław Rurek.

Grota Matki Boskiej z Lourdes

Po wojnie obronnej 1939 roku Stanisław Rurek z rodziną musieli opuścić dwór i majątek w Opatówku, zabierając ze sobą tylko tyle, ile zdołali udźwignąć. Udali się najpierw do Poznania, a następnie losy ich zostały rzucone na południe Polski. Po II wojnie światowej nie wolno im było wrócić do Opatówka. Zamieszkali w kamienicy w Poznaniu przy ul. Strzelnej.

Dwór w Opatówku, 1932 r.
Przy samochodzie, od lewej: NN, Halina Rurek, kierowca

Po wojnie w majątku w Opatówku działało Państwowe Gospodarstwo Rolne, w dworku mieszkało ok. 16 osób.

Dworek w Opatówku
w drugiej połowie XX wieku

Od 2000 roku majątek i dwór dzierżawił od Agencji Rolnej Ireneusz Płowens, w 2016 roku stał się jego właścicielem.

Krzyże i figury przydrożne

We wsi Opatówko znajdują się 3 krzyże, figura Najświętszej Maryi Panny i grota Matki Boskiej z Lourds.

Pierwszy krzyż stoi w południowej części placu kościelnego i pełni rolę krzyża misyjnego. Został wykonany z drewna, jest pomalowany na ciemny brąz. Jego wysokość to blisko 5 metrów i jest zamontowany na podwyższeniu w formie małej piramidy. Krzyż ten nie posiada pasyjki, ale został umieszczony na nim napis: „Nauka w krzyżu miłości”. W dolnej części krzyża znajdują się informacje o misjach parafialnych z roku 1948, 2000 i 2004. Krzyż misyjny przy kościele został postawiony 10 października 1948 roku. Jest podświetlany i otoczony tujami, prowadzi do niego ścieżka z kostki brukowej.

Drewniany krzyż w południowej części placu kościelnego

W północnej części, między kościołem a cmentarzem, znajduje się figura Najświętszej Maryi Panny. Ubrana jest w białą szatę ze złotym pasem i niebieski płaszcz, a w rękach trzyma różaniec. Umieszczona jest w pniu świętej lipy na metalowym cokole. Zamontowano ją w roku 2014. Figura ta mierzy 1,20 m i wykonana jest z gipsu (dar parafianki Zofii Józwiak).

Figura Najświętszej Maryi Panny

Przy wyjeździe ze wsi, na terenie wjazdu do dworku, znajduje się grotta Matki Boskiej z Lourdes. W grocie wykonanej z kamieni i ceglówek, wysokiej na 6 metrów, w zagłębieniu umieszczona została figura Maryi w niebieskiej szacie z białym pasem i złotą koroną na głowie. Wysokość figury - 1,50 m. Poniżej, po lewej stronie, znajduje się niewielkich rozmiarów figura św. Bernadety Soubirous. Przedstawiona została jako klęcząca dziewczynka z głową zwróconą ku górze. W miesiącu maju, przy grocie, odprowadzane są nabożeństwa loretańskie. Powstała ona w latach 20. lub 30. XX wieku. Fundatorem jej był właściciel majątku w Opatówku - Stanisław Rurek.

Grotta Matki Boskiej z Lourdes

Na skraju wsi, przy drodze do Chociczki, przy posesji państwa Sukieniczak (Opatówko 33) znajduje się przydrożny drewniany krzyż z pasyjką. Jest to już trzeci krzyż w tym miejscu. Pierwotny stał tam jeszcze przed II wojną światową. Obecny stoi od roku 2016 i mierzy blisko 5 metrów wysokości.

Drewniany krzyż przy drodze do Chociczki

Ostatni z krzyży we wsi Opatówko to krzyż cmentarny, zlokalizowany jest w centrum cmentarza. Jest to drewniany krzyż z pasyjką i mierzy ok. 5 metrów. W roku 2003 na miejscu starego krzyża został postawiony nowy.

Krzyż cmentarny

Tablica upamiętniająca 950. Rocznicę pierwszej historycznej wzmianki o Opatówku

15 sierpnia 2020 r. została odsłonięta i poświęcona tablica upamiętniająca 950-lecie pierwszej wzmianki o Opatówku. Odsłonięcia dokonali: proboszcz parafii w Opatówku ks. Konstanty Mrozek, poprzedni proboszcz ks. Andrzej Bohdanowicz oraz Burmistrz Miasta i Gminy Nekla Karol Balicki.

Tablica umiejscowiona jest przy południowej części ogrodzenia terenu kościelnego, od strony drogi. Jej wykonanie i ustawienie zostało sfinansowane ze środków Gminy Nekla.

Tablica upamiętniająca 950-lecie pierwszej wzmianki o Opatówku

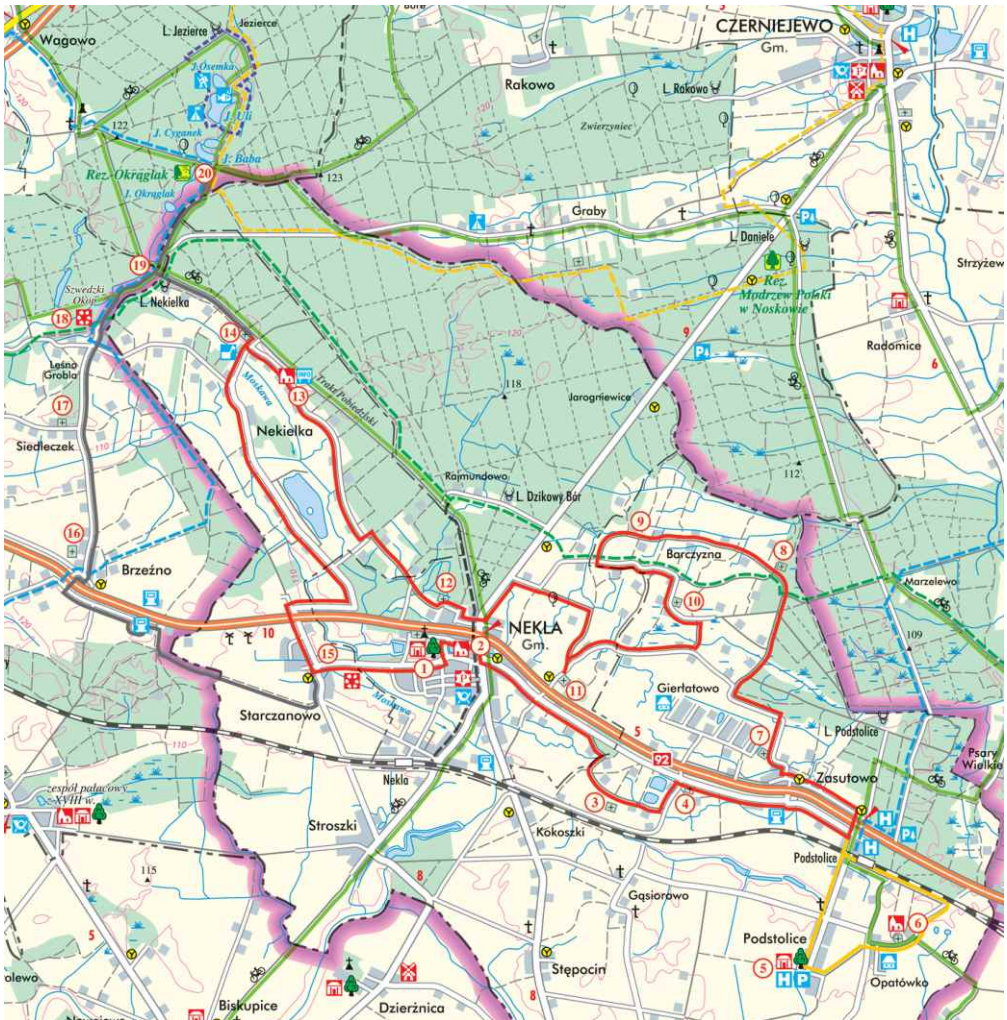

Szlak rowerowy i rajd „Śladami Osadnictwa Olęderskiego”

Wycieczkowa trasa rowerowa „Szlakiem osadnictwa olęderskiego” została wytyczona w 2005 r. z okazji jubileuszu 600-lecia Nekli. W 2012 r. dokonano modyfikacji trasy i fizycznego oznakowania szlaku w terenie. Na trasie szlaku znajdują się najważniejsze zabytki gminy Nekla oraz cmentarze będące pozostałością po olędрах, którzy przez blisko 200 lat żyli i pracowali na tych terenach, przyczyniając się do rozwoju takich miejscowości jak Nekielka, Barczyzna, Gierłatowo i Zasutowo.

Osadnictwo olęderskie wzięło swoją nazwę od jego pionierów – Holendrów, zwanych w języku staropolskim olędrami. W późniejszym okresie używano tej nazwy w stosunku do chłopów niemieckich i polskich, którzy meliorowali bagniste tereny, karczowali lasy i użyźniali piaski. Ich osady lokowano na terenach opustoszałych w czasie wojen i epidemii.

Szlak rowerowy przebiega przez Opatówko, a jednym z punktów na jego trasie jest kościół w Opatówku.

© Pietruska & Mierkiewicz Sp. z o.o., www.topmapa.pl

Od 2012 r. Gmina Nekla organizuje rodzinny Rajd Rowerowy „Śladami Osadnictwa Olęderskiego”. Cieszy się on ogromnym zainteresowaniem pasjonatów turystyki rowerowej, a w ostatnich edycjach uczestniczyło rocznie kilkaset osób.

Start rajdu rowerowego w 2019 r.

Tor motocrossowy „MAGIERA”

W Opatówku (przy trasie nr 92) zlokalizowany jest prywatny tor motocrossowy „MAGIERA”, na którym regularnie odbywają się treningi i zawody. Co roku Klub Motorowy MKS Nekla organizuje na nim zawody motocrossowe, na których w różnych kategoriach rywalizuje ze sobą ponad stu zawodników. Impreza na stałe wpisała się w kalendarz imprez w gminie Nekla i przyciąga do Opatówka setki kibiców i miłośników sportów motorowych.

Tor motocrossowy z lotu ptaka

Zawody motocrossowe
w Opatówku

Opatówko „dziś”

Plac zabaw w Opatówku

W 2017 r. w okolicach kościoła w Opatówku powstało miejsce rekreacji z placem zabaw dla dzieci. Zadanie „Budowa miejsca rekreacji i wypoczynku w miejscowości Opatówko” zostało zrealizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Inwestycja kosztowała niemal 60 tys. zł, z czego ponad 38 tys. stanowiło dofinansowanie zewnętrzne. Pozostałe koszty pokryła Gmina Nekla. W kolejnych latach na placu pojawiły się: ogrodzenie, krzewy i dodatkowe urządzenia, tym razem finansowane już z funduszu sołectkiego wsi. W ten sposób powstało pierwsze we Opatówku ogólnodostępne miejsce spotkań rodzin z dziećmi i młodzieżą.

Dzieci
na placu zabaw
w Opatówku

Świetlica środowiskowa

Świetlica Środowiskowa w Opatówku powstała 4 października 2007 roku z inicjatywy Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nekli. Od początku jej powstania świetlica działa w wymiarze czterech godzin tygodniowo. Spotkania odbywają się dwa razy w tygodniu, w godzinach popołudniowych, w budynku parafialnym. Na zajęcia świetlicowe uczęszczają chętne dzieci i młodzież w wieku od 5 do 15 lat mieszkające w Opatówku, Podstolicach, Zasutowie i Gierłatowie. W ramach działalności świetlicy dzieci i młodzież uczestniczą w zajęciach rozwijających potencjał twórczy, zajęciach plastyczno-technicznych, sportowych, kulinarnych czy profilaktycznych. Ponadto organizowane są różne wyjazdy i wycieczki.

Świetlica sprawia, że dzieci mają miejsce, gdzie mogą odrabiać lekcje i w atrakcyjny sposób spędzić wolny czas. Od początku działalności świetlicy wychowawcami są Dorota i Grzegorz Stangreciak.

Zajęcia w świetlicy środowiskowej

Rodzinne Festyny Parafialne

Rodzinne Festyny Parafialne powstały z inicjatywy ówczesnego proboszcza parafii w latach 1996-2007 ks. Ireneusza Szypury.

Do pierwszego Rodzinnego Festynu Rodzinnego podchodzono dwa razy, gdyż pogoda nie była sprzyjająca na zorganizowanie tego przedsięwzięcia w plenerze. W dniu 17.06.2001 r., w pierwotnym terminie Rodzinnego Festynu Parafialnego, przybył gość specjalny – Pani Krystyna Feldman (aktorka Teatru Nowego w Poznaniu), która opowiedziała o swojej przygodzie z aktorstwem. Rozdała autografy i promowała książkę Tadeusza Żukowskiego „Krystyna Feldman. Albo festiwal tysiąca i jednego epizodu”.

Tydzień później, tj. 24.06.2001 r., odbył się w pełni Rodzinny Festyn Parafialny, podczas którego zorganizowano występy, zawody sportowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych, jazdę bryczką, strzelanie z wiatrówki, grill i kącik ze słodkościami. Odbyły się zawody pomiędzy wioskami. Pierwszy puchar zdobyła Mała Górka. Największą atrakcją cieszyła się loteria fantowa, w której główną wygraną był żywy cielak. Na zakończenie zorganizowano tańce pod chmurką.

Pierwszy festyn cieszył się olbrzymim zainteresowaniem nie tylko wśród parafian, ale także innych mieszkańców gminy i powiatu. Dlatego też w następnych latach kontynuowano w tej samej formie Rodzinne Festyny Parafialne, aż do 2007 roku.

Rodzinne Festyny Parafialne z gośćmi specjalnymi:

- I Rodzinny Festyn Parafialny: 17.06.2001 r. i 24.06.2001 r., *gość honorowy - Krystyna Feldman*

- II Rodzinny Festyn Parafialny: 16.06.2002 r., *gość honorowy Krystyna Feldman*

- III Rodzinny Festyn Parafialny: 19.06.2003 r., *gość honorowy Krystyna Feldman; Nekielska Orkiestra Dęta*

- IV Rodzinny Festyn Parafialny: 10.06.2004 r., *goście honorowi Krystyna Feldman i Piotr Kuźniak z Trubadurów (dodatkową atrakcją był przejazd drezyną po torach kolejowych)*

- V Rodzinny Festyn Parafialny: 26.05.2005 r. – jubileuszowy pod hasłem „Wspólna zabawa – radość i strawa”, *goście honorowi Krystyna Feldman i Eleni*

- VI Rodzinny Festyn Parafialny: 15.06.2006 r., *goście honorowi Krystyna Feldman i kabaret Antek Szprycha*

- VII Rodzinny Festyn Parafialny im. Krystyny Feldman (która zmarła 24.01.2007 r.): 7.06.2007 r., *goście honorowi Andrzej Lajbork i Wojciech Deneka – aktorzy Teatru Nowego w Poznaniu.*

Od 2008 roku Festyn Parafialny został połączony z Dożynkami Parafialnymi i w tej formie trwa do dzisiaj. Uzyskane dochody z festynów przeznaczone były na bieżące potrzeby parafii, tj. generalny remont kościoła, budynku salek katechetycznych czy domu pogrzebowego.

W 2018 roku parafia Opatówko była współorganizatorem dożynek gminno-parafialnych (miejsce: ZS Zasutowo).

Poświęcenie wieńców dożynkowych w trakcie Dożynek Gminno – Parafialnych w 2018 r.

Dzielenie chleba przez Burmistrza Miasta i Gminy Nekla Karola Balickiego

W roku 2020 miał odbyć się kolejny Festyn Parafialny, podczas którego mieliśmy świętować 950. rocznicę pierwszej wzmianki o Opatówku. Ze względu na epidemię Covid-19, uroczystość w tradycyjnym wymiarze została odwołana.

Kalendarz parafialny

21 stycznia 2012 r. na plebanii w Opatówku odbyło się spotkanie robocze pomysłodawcy i twórców kalendarza parafialnego na 2013 rok: ks. Andrzeja Bohdanowicza, Barbary Sawy, Radosława Dankowskiego i Krystyny Jagodzińskiej.

Kalendarz doczekał się 9 edycji w latach 2013-2021. Kalendarz na rok 2019 przygotowały Anna Kwaśna i Krystyna Jagodzińska, a na rok 2021 Marta Owczarzak.

W kolejnych wydaniach kalendarzy uwzględniono m.in. kościół parafialny, jego wnętrze, święta liturgiczne, przypomniano sylwetki byłych duszpasterzy parafii oraz obecnego proboszcza a także przybliżono postaci sióstr zakonnych oraz kapłanów wywodzących się z naszej wspólnoty; kalendarz na rok 2018 zatytułowany „Ocalić od zapomnienia...” przypominał zasłużonych dla wspólnoty parafian, którzy już odeszli; kalendarzem na 2020 rok rozpoczęliśmy obchody 950-lecia pierwszej wzmianki o Opatówku.

Ostatnia strona kalendarza dedykowana została m.in. patronce naszego kościoła Katarzynie Aleksandryjskiej; przydrożnym krzyżom i kapliczkom naszej parafii; ks. Bartłomiejowi Błatowi, który w 2013 roku otrzymał święcenia kapłańskie; ks. Andrzejowi Bohdanowiczowi w 35. rocznicę święceń kapłańskich; najstarszym nadzwyczajnym Szafarzom Komunii św.; księżom posługującym w parafii.

Wydanie kalendarzy udało się zrealizować dzięki sponsorom (firmy, osoby prywatne – także sympatycy naszej parafii). W roku 2018 i 2020 Burmistrz Miasta i Gminy Nekla, pan Karol Balicki, objął patronat nad edycją kalendarzy.

Uzyskane dochody z rozprowadzania kalendarzy przeznaczone były na bieżące potrzeby parafii.

Otwarty Plener Malarski

IV Otwarty Plener Malarski zorganizowany przez panią Aldonę Kubacką z Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego odbył się w czerwcu 2016 roku w Opatówku. Przybyło 35 malarzy amatorów z gminy Nekla, a także z Wrześni i Słupcy.

Podczas wystawy poplenerowej 15 sierpnia 2016 r. na Parafialnym Festynie Rodzinnym parafianie i goście mogli podziwiać efekty pracy twórczej malarzy: najstarszy zabytek wsi – kościół parafialny, plebanię, dworek oraz okoliczne pejzaże.

Plener malarski w 2016 r.

Babia Góra

Pozostałością po lodowcu skandynawskim jest tzw. Babia Góra w Opatówku, która ma 128,8 metra. Kiedyś było to najwyższe wzniesienie w powiecie wrzesińskim. Babia Góra posiadała w sobie dużo żwiru i to było powodem jej zniszczenia, ponieważ żwir stał się budulcem do budowy drogi (obecnie K 92) i Motelu Podstolice (obecnie Greys).

Na szczycie góry znajdowała się drewniana wieża triangulacyjna (punkt obserwacyjny), którą po II wojnie światowej obsadzali żołnierze radzieccy. Po silnej wicherze drewniana wieża uległa uszkodzeniu/zawaleniu i już jej nie odbudowano. Obecnie pozostałości góry to głównie nieużytki.

Istnieją dwa wytłumaczenia nazwy Babia Góra. Pierwsza tłumaczy pochodzenie nazwy od tego, że głównie starsze kobiety wracające z Mszy św. z pobliskiego kościoła szły za potrzebą w krzaki znajdujące się u podnóża góry. Natomiast drugie wytłumaczenie mówi, że Babia Góra pochodzi od niewiernych żon, które zdradzały mężów w krzakach okalających wzniesienie.

